

Motion till riksdagen

1985/86:Ju708

Bengt Harding Olson (fp)

Resning vid jäv i brottmål

Rättssamhällets kännemärke är rättssäkerheten och då inte minst allmänhetens tilltro till rättsprocessen. Härav följer att det är särskilt angeläget att rättsprocessens nyckelpersoner, alltså främst domare, åklagare och advokater, åtnjuter allmänhetens förtroende. Vid jäv genom beroendeställning i någon form mellan dessa personer inbördes eller i förhållande till andra parter eller vittnen riskerar detta förtroende att allvarligt rubbas.

Gällande rätt innehåller därför särskilda jävsregler för att förebygga sådana förtroendekriser. Emellertid kan en och samma jävssituation få helt olika rättsliga konsekvenser. Avgörande blir den tidpunkt när jävssituationen kommer till utomstående kännedom (vilket ofta är en ren tillfällighet). I det fall jäv mot exempelvis domare blir känt före dom i målet utbyts domaren direkt och en pågående rättegång tas om från början. Så sker oavsett om målets utgång skulle påverkas eller ej om domaren fortsatte att handlägga målet. Om däremot jävet blir känt först efter lagakraftäggande dom i målet blir det ny rättegång (efter resning) endast i de fall det kan antas att målets utgång påverkats.

Den nu beskrivna skillnaden i en jävssituations rättsliga följder är svårförståelig för inte endast allmänheten utan även jurister. Detta intryck förstärks av det ofrånkomliga faktum att det nästan aldrig helt säkert kan konstateras om målet i någon del påverkats eller så inte varit fallet. För övrigt måste det vara odiskutabelt att det ur rättssäkerhetssynpunkt aldrig får finnas skuggan av tvivel om nyckelpersonernas opartiska ställning. Under hösten 1985 har gällande rätt ställts i blyxtbelysning genom det s. k. brevbombsmålet. Här förelåg jäv för åklagaren till följd av kärleksförhållande med den tilltalades sambo. Det framfördes skilda åsikter i debatten om möjligheterna till resning i målet. Men såväl RÅ som JK ansåg att nuvarande lagstiftning uteslöt sådan möjlighet. JK konstaterade dock att "affären" åsamkat rättsväsendet närmast obotlig skada.

Slutsatsen härav måste bli att lagen bör ändras vid jäv för nämnda nyckelpersoner. Resning bör medges utan prövning av jävets betydelse för målets utgång. En sådan lagändring (Lex Dencker) är den minsta åtgärd som krävs för att stärka tilltron till rättsväsendet och därmed rättssäkerheten.

Hemställan

Mot. 1985/86

Ju708

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring i
rättegångsbalken som i motionen anförts angående resning vid jäv i
brottmål.

Stockholm den 21 januari 1986

Bengt Harding Olson (fp)